

Inspirationskatalog

– til lokalpolitikere om den nye kommuneplan

Inspirationskatalog

– til lokalpolitikere om den nye kommuneplan

1. udgave, 1. oplag 2006

Pjecen er udarbejdet af KL's kontor for teknik og miljø
ved vicekontorchef Maj Green,

chefkonsulent Kåre Svarre Jakobsen og

fuldmægtig Birthe Rytter Hansen

I samarbejde med plankonsulenter

Henrik Søb Lysgaard og Jens Bay,

chefkonsulent Kristian Bransager, Sven Allan Jensen as

Design:

Voxpop Vising ApS - www.voxpop.dk

Tryk:

Silkeborg Bogtrykkeri A/S

Foto:

Sky Photo, side 11 og 33

Århus Kommune, side 25

Aalborg Kommune, side 6 og 13

Sven Allan Jensen as, alle øvrige fotos

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 3370 3370

www.kl.dk

Indhold

Side 4	Forord
Side 5	Det nye plansystem
Side 6	Nye opgaver – nye aktører
Side 7	Nye opgaver – nye aktører
Side 8	Den nye kommuneplan

Planlovens emnekatalog

Side 10	Byzoner og sommerhusområder
Side 12	Forskellige byformål
Side 14	Detailhandel
Side 16	Trafikanlæg
Side 18	Tekniske anlæg
Side 20	Virksomheder med særlige beliggenhedskrav
Side 22	VVM-anlæg
Side 24	Støjforebyggelse
Side 26	Fritidsformål
Side 28	Jordbrug
Side 30	Skovrejsning
Side 32	Lavbundsarealer - genopretning af vådområder
Side 34	Naturbeskyttelse
Side 36	Kulturarv
Side 38	Landskaber
Side 40	Geologi
Side 42	Vandløb, søer og kystvande, samt grundvand
Side 44	Kystnærhedszonen

Forord

Den 1. januar 2007 overtager kommunerne en række plan-, natur- og miljøopgaver. Den nye kommuneplan bliver det bærende plandokument, der sætter mål og rammer for udviklingen i hele kommunen.

Den nye kommuneplan bliver også grundlaget, når kommunerne f.eks. skal afgøre landzone-sager, når de skal tilrettelægge naturplejen og administrere støtteordninger i det åbne land. Derfor er det vigtigt, at kommuneplanen udtrykker klare mål og rammer. Det giver borgere og erhvervsliv relevant viden om grundlaget for den dialog, de skal have med kommunen i de enkelte sager.

Det er en ny rolle for kommunerne at være naturens vogter og talsmand. Der ligger spændende politiske udfordringer i at afveje mellem benyttelse og beskyttelse af det åbne land – afvejninger, som vil få stor offentlig bevågenhed.

KL har udarbejdet dette katalog om indholdet i den nye kommuneplan som inspiration til de lokale debatter, der nu skal i gang.

Kommunerne har stor erfaring med at planlægge for byerne. De erfaringer må de trække på i en tid, hvor byerne undergår store forandringer, og hvor mange kommuner udfordres af kommunesammenlægninger. Det er forandringer og udfordringer, der sætter nye rammer for fremtidens byudvikling.

Kommunernes samlede planlægning for land og by vil kunne udvikle den danske plantradition i en spændende retning. KL bakker op om, at vigtige pejlemærker for planlægningen er, at der skal være forskel på land og by, og at planlægningen skal basere sig på respekt for naturen og landskabet.

Det er lokalt, at der er de bedste muligheder for dialog og samarbejde om, hvordan både by og land skal udvikle sig. Den nye kommuneplan sætter rammen om den lokale indsats.

Kataloget giver en overordnet præsentation af det nye plansystem og den nye kommuneplan – efterfulgt af en gennemgang af de emner, som kommuneplanen skal planlægge for. Ikke alle emner vil fylde lige meget i den lokale debat. Hver enkelt kommune skal prioritere, hvordan de enkelte emner skal indgå i netop deres kommuneplan. Kataloget er tænkt som et opslagsværk, der giver overblik over, hvad de enkelte emner rummer.

Med venlig hilsen

Borgmester Bjørn Dahl
Formand for KL's teknik- og miljøudvalg

Det nye plansystem

Det nye plansystem styrker både kommuneplanlægningen og landsplanlægningen. Til gengæld forsvinder regionplanen, som vi kender den i dag. I det følgende er de plantyper, der er berørt af opgave- og strukturen reformen, beskrevet.

Kommuneplan

Med afsæt i kommuneplanstrategien beskriver kommuneplanen de overordnede mål for den samlede udvikling og arealanvendelse i kommunen. Kommuneplanen bliver fremover stedet, hvor borgere og erhvervsliv kan orientere sig om mål og retningslinier som f.eks. rammer for lokalplanlægningen og arealreservationer og bindinger i det åbne land.

Landsplanredegørelse

Landsplanredegørelsen præsenterer regeringens mål for Danmarks udvikling og planlægningens hovedopgaver. Redegørelsen offentliggøres efter hvert nyvalg til Folketinget – og som noget nyt er kommuner og regioner nu den direkte målgruppe for dokumentet. Kommunerne anbefales at tage hensyn til statens dispositioner og vurderinger i deres planlægning.

Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen

Hver fjerde år udsender Miljøministeriet en oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen, der beskriver de krav og bindinger, kommunernes planlægning er underlagt efter forskellige ministeriers lovgivning.

Landsplandirektiver

Fremover vil kommunernes planlægning blive underlagt flere landsplandirektiver. Det handler f.eks. om direktiver for placering af affaldsdeponer og større infrastrukturanlæg.

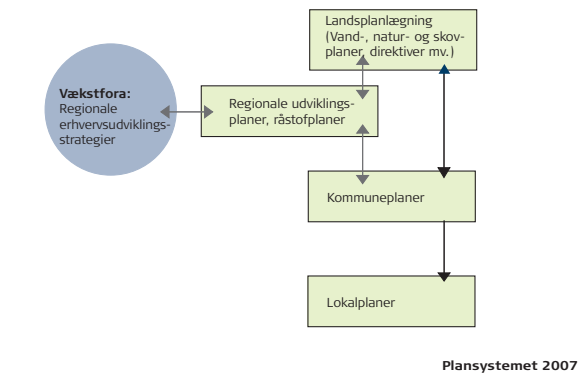
Den 1. januar 2007 får amternes regionplaner 2005 virkning som et landsplandirektiv, der er bindende for hver enkelt kommunes planlægning frem til, at en ny kommuneplan er vedtaget.

Kommunerne og den regionale udviklingsplan

Med opgave- og strukturen reformen bliver kommunerne en central regionalpolitisk aktør. Kommunerne skal forholde sig til nye regionale fora og udviklingsstrategier. Det stiller det tværkommunale samarbejde overfor nye udfordringer. KL har udarbejdet pjecen: "Kommunerne og den regionale udviklingsplan".

Se link: www.kl.dk/regionaludvikling

Kommunernes planlægning bliver desuden underlagt en række statslige sektorplaner for f.eks. vand og natur. Kommuneplanen skal altså udarbejdes inden for rammerne af både en række statslige sektorplaner og kravene i "Oversigten over statslige interesser i kommuneplanlægningen".

Regional udviklingsplan

Regionerne skal inden for første halvdel af valgperioden udarbejde en regional udviklingsplan, der beskriver en ønskelig fremtidig udvikling for regionen. Udviklingsplanen skal baseres på de planer og strategier, der udarbejdes i f.eks. vækstforum og beskæftigelsesråd. Den regionale udviklingsplan regulerer ikke arealanvendelsen, sådan som regionplanen gør det i dag, men kommuneplanen må ikke stride imod planen. Hvis regionsrådet vil gøre indsigelse, skal den i givet fald være båret af "overordnede hensyn til regionens samlede udvikling".

TIDSLINIE			
2006	2007	2008	2009
Regional udviklingsplan			
Kommuneplanstrategi		Kommuneplan	
Regional erhvervsudviklingsstrategi			
Kontrakt om beskæftigelsesindsats (årlig)			
Landsplansredegørelse	Statslig vandplan, naturplan og skovplan		
Statslige interesser i kommuneplanlægningen			
Landsplandirektiv for hovedstadsområdet			
Regional Agenda 21-strategi			
Lokal Agenda 21-strategi			
Regional Råstofplan			

Nye opgaver – nye virkemidler

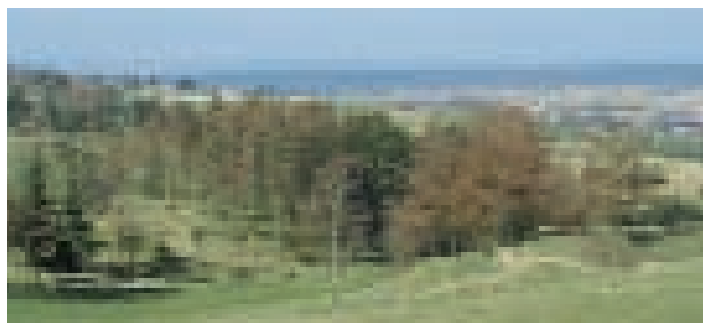
Med ansvaret for at planlægge for det åbne land får kommunerne en række nye muligheder for at præge, hvordan kommuneplanens mål og prioriteringer omsættes til handling.

Det kan handle om at omsætte de overordnede politiske udmeldinger om f.eks. naturgenopretning og friluftsliv til konkrete initiativer - eller om at gå i samarbejde med landbruget om naturpleje, skovrejsning osv. Der ligger også spændende muligheder i f.eks. at samarbejde med de grønne organisationer om information til borgerne om friluftstilbud.

Det er en udfordring at få tænkt den overordnede planlægning sammen med de virkemidler, der er til rådighed i indsatsen. F.eks. må man tænke grønne korridorer i landskabet sammen med, hvordan kommuneplanen planlægger for landbrugets udvikling.

Et andet eksempel er, at kommuneplanen er et vigtigt grundlag, når kommunerne fremover skal varetage VVM-opgaven. Det bliver kommu-

nens opgave at vurdere, hvordan projekter som f.eks. et nyt produktionsanlæg vil påvirke miljøet – og stille betingelser til anlæggets indretning, hvis det er nødvendigt. Der skal være god sammenhæng mellem kommuneplanens overordnede målsætninger (for f.eks. byudviklingen, landskabet og naturtilstanden) og så de retningslinier, kommunen indarbejder i den enkelte godkendelse.

✿ VISIONER OM RENT DRIKKEVAND FÅR FRIT LØB

I Dragstrup har Aalborg Kommune omdannet et stort landbrugs- og råstofområde til skov og græsningsarealer. Området bliver nu drevet uden brug af gødning og sprøjtning for at sikre rent grundvand fra en af kommunens vigtigste kildepladser. Samtidig er der skabt et attraktivt fritidslandskab i kanten af byen til glæde for borgerne. I projektet er det anvendt flere forskellige virkemidler som f.eks. skovrejsning, jordfordeling, tilskudsordninger til miljøvenlig landbrugsdrift og EU-tilskud.

Projektet i Dragstrup er et eksempel på, hvordan kommunerne kan

arbejde med lokale visioner om rent drikkevand og rekreative områder til borgerne. Med de nye kompetencer bliver det nemmere for kommunerne at realisere projekter som initiativet i Dragstrup. Kommunen kan blandt andet udlægge rekreative områder, skovrejsningsområder og naturområder i det åbne land. De rekreative tilbud kan desuden tænkes sammen med byens stisystemer og udlæg af nye byområder.

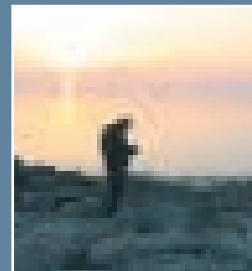
Dragstrup-projektet er et eksempel på et område, hvor kommunen fremover vil skulle arbejde tættere sammen med staten.

✿ HVERKEN FISK ELLER LYSTFISKERE BEKYMRER SIG OM KOMMUNEGRÆNSER

På Fyn er der i mange år blevet satset på lystfiskerturisme. Det er der flere grunde til. Dels er der en miljømæssig gevinst ved at forbedre naturtilstanden i søer, vandløb og kystvande. Dels giver det økonomiske gevinst i landdistrikterne, når turistsæsonen udvides.

Hverken fisk eller lystfiskere bekymrer sig om kommunegrænser. Derfor har satsningen på Fyn krævet samarbejde mellem amtet, kommunerne og turistorganisationerne. De involverede kommuner har samarbejdet om at skabe gode rammer ved f.eks. at øge over-

natnings- og indkøbsmulighederne og ved at skabe flere lystbådepladser. Amtet har arbejdet på at sikre egnet fiskevand og særlige gyde- og opvækstområder for havørreder. Der er også opsat mål for forbedring af spildevandsafløb fra bygninger i det åbne land. Fremover vil det være emner, som kræver en dialog mellem kommunerne og staten.

Nye opgaver – nye aktører

Kommunerne har en lang tradition for dialog med borgere, foreninger og erhvervsliv om byernes udvikling. Med det nye ansvar for det åbne land melder der sig nye aktører på banen. Der er mange, der har – ofte modsatrettede - interesser i udviklingen af det åbne land. Sportsfiskeren og naturbeskytteren, landmanden og formanden for turistforeningen har hver deres opfattelse af, hvad der er vigtigst. En god dialog om planlægningen giver større medansvar og medejerskab og mindre modstand mod forandringer.

I mange kommuner er der sat fokus på at udvikle nærdemokratiet. Her

kan organisationer som f.eks. landsbyråd og lokalråd spille en væsentlig rolle som bindeled mellem kommunen og den enkelte borger i diskussionen om kommunens udvikling - ikke mindst i landdistrikterne.

Når kommuneplanen ændrer karakter og indhold, må kommunerne tænke igennem, hvilke lokale kræfter det er vigtigt at komme i dialog med. Ikke mindst landbruget og lodsejere i det åbne land, de grønne organisationer, friluftorganisationer og turisterhverv vil have en berettiget forventning om at blive inviteret med i et samarbejde om den nye kommuneplan.

KØREPLAN FOR GOD INDDRAGELSE

Det er en god idé, at kommunen fastlægger spillereglerne for inddragelse af borgere og organisationer. Det handler f.eks. om at overveje:

- Hvem bliver direkte berørt af den planlægning eller de tiltag, vi står overfor at gennemføre?
- Hvad er målet med at inddrage? Hvad skal succeskriterierne være?
- Hvem ønsker vi at inddrage? Skal alle inddrages på samme måde og have lige meget indflydelse?
- Hvilken form for inddragelse giver mest mening i den konkrete situation? Skal der f.eks. afholdes store, åbne møder, nedsættes paneler eller inviteres til arbejdsgrupper?
- Hvornår er det vigtigt, at politikerne deltager?

Den nye kommuneplan

Arbejdet med den nye kommuneplan skydes i gang med kommuneplanstrategien, som skal være vedtaget inden udgangen af 2007. Planstrategien kommer til at spille en vigtig rolle for, hvordan kommunerne hver især prioriterer kommuneplanens indsatsområder.

FORNYELSE AF PLANKULTUREN

Plan 09-projektet er et partnerskabsprojekt om udvikling og fornyelse af plankulturen i kommunerne. Plan09 har udarbejdet et debatoplæg om kommuneplanstrategier som strategisk værktøj. Hent debatoplægget på: www.plan09.dk.

Planloven beskriver 19 emner, som kommuneplanen som minimum skal omfatte. Kommunen kan vælge at inddrage flere emner – som f.eks. boligpolitik, børn, ældre, kultur og sundhed.

Det kan det være en voldsom opgave at udarbejde en ny kommuneplan

fra grunden. Derfor vil det ofte være nødvendigt at prioritere de emner, der er særligt behov for at arbejde med.

Det er f.eks. en lokal beslutning, om amternes hidtidige arealudpegninger og retningslinier for det åbne land er relevante – eller om der er behov for revurderinger. De dele af regionplanlægningen, der ikke er behov for at tilpasse eller nytænke, kan indarbejdes direkte i den nye kommuneplan.

HVILKE KOMMUNEPLANEMNER ER ISÆR RELEVANTE HOS OS?

- Hvilke emner spiller især sammen med vores vision og overordnede politiske mål for kommunens udvikling?
- Er der områder, hvor sammenlægningskommunerne hidtil har prioriteret og planlagt meget forskelligt?
- Er der aktuelle miljøproblemer eller naturbeskyttelseshensyn, der tilsiger politiske prioriteringer?

Emnerne i den nye kommuneplan

Fritidsformål

De følgende afsnit gennemgår de første 18 af de 19 lovpligtige emner i kommuneplanen.

Der er knyttet et fiktivt eksempel til hvert emne, der belyser, hvilke politiske overvejelser der f.eks. kan være knyttet til de forskellige indsatsområder.

Jordbrug

Det 19. lovpligtige emne handler om statslige beslutninger og særlige forhold i hovedstadsområdet og er ikke medtaget her i kataloget.

Byzoner og sommerhusområder

Kulturarv

Geologi

VVM-anlæg

Vandløb, søer og kystvande, samt grundvand

Landskaber

Kystnærhedszonen

Trafikanlæg

Skovrejsning

Tekniske anlæg

Støjforebyggelse

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav

Naturbeskyttelse

Forskellige byformål

Lavbundsarealer - genopretning af vådområder

Detailhandel

Byzoner og sommerhusområder

Dette emne handler om de overordnede rammer for den fysiske udvikling i kommunen. Det drejer sig f.eks. om at tage stilling til behovet for at udlægge nye arealer til byzoner og sommerhusområder. Reglerne om by- og landzone udspringer af kravet om at beskytte det åbne land mod spredt og unødigt bebyggelse. Derfor er det vigtigt at nye udlæg til byzone spiller godt sammen med landskabet.

Det handler om at tage stilling til, hvordan kommunens bymønster ikke mindst i sammenlægningskommuner vil det være vigtigt at se på, hvordan rollefordelingen mellem byerne skal være fremover. Hvordan skal

de enkelte byer udvikle sig, og hvilke service- og fritidstilbud skal de enkelte byer kunne tilbyde? Spørgsmålet om bymønster handler også om hvilke landsbyer, der skal forblive i landzone.

Byudvikling handler både om det i og omkring byerne. Med de nye opgaver har kommunerne mulighed for at få skabt mere kvalitet i byudviklingen, så f.eks. bolig, erhverv, det rekreative, miljøet og naturen tænkes sammen i en større helhed, som sikrer en god udvikling for kommunen.

CENTRAL ELLER DECENTRAL BYUDVIKLING

Kattegat Kommune består af fire tidligere kommuner uden et "naturligt" fælles kommunecenter. Den største udvikling er hidtil sket i de tre største byer, der alle har 10-15.000 indbyggere. I to af kommunerne har der været satset decentralt med nye boliger og institutioner i flere mindre byer, der har fungeret som lokalcentre for mindre geografiske områder.

Byrådet skal i kommuneplanen tage stilling til kommunens fremtidige bymønster og vedtage en strategi for byernes rolle. Skal udbygningen med boliger, institutioner og detailhandel ske ligeligt i de tre største byer eller kan byerne med fordel satse på hver sin profil? I hvor høj grad skal der ske udvikling i de mindre byer?

Forvaltningen fremlægger modeller for forskellig vægtning af byernes roller, herunder med fremskrevne scenarier for indbyggertal og serviceniveau i de enkelte byer. I Byrådet er der delte meninger om, hvor langt borgerne bør køre efter børnepasning og indkøbsmuligheder mv.

Byrådet skal beslutte hvordan landsbyer, lokalcentre og kommuncenter bedst kan supplere hinanden i udviklingen, herunder hvilket serviceniveau, der skal tilstræbes i de små byer.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At overvejelser om bymønstret handler om byernes indbyrdes forhold. Byer kan med fordel have forskellige tilbud og udvikle sig forskelligt.
- At kommunesammenlægninger eller ændringer i f.eks. pendling og udbudet af lokale arbejdspladser gør det relevant at genoverveje kommunens bymønster.
- At byudvikling hænger nøje sammen med kvaliteterne i byernes omgivelser, f.eks. landskaber, bynære skove, naturområder og kulturmiljøer.
- At byvækst og øget trafik skal tænkes sammen med mulighederne for f.eks. kollektiv trafik og cykelstier.

Kommunens planopgave

- Definere bymønstret, de enkelte byers roller og strategier, for byernes udvikling.
- Udlægge arealer til byzone og sommerhusområder.
- Afgrænse landsbyer i landzone.
- Fastlægge en rækkefølge for hvordan arealerne til byvækst skal udnyttes.
- Fastlægge retningslinier for hvordan uudnyttede arealer til byvækst føres tilbage til landzone.

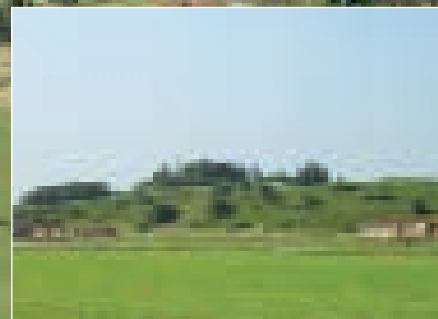
Eksempler på virkemidler

- Samarbejde med borgere og landbrug om landsbypolitik.
- Opkøbe jord til byudvikling.
- Deltage i partnerskaber om byudvikling med private investorer.

KLASSISK OPGAVE

Det er en klassisk opgave i kommuneplanlægningen at fastlægge bymønstret og at udpege arealer til byzoner og sommerhusområder. Kommunen skal tænke langsigtet og helhedsorienteret, så kommuneplanen er med til at skabe funktionelle byer, sikre områder til sommerhuse og beskytte det åbne land mod bebyggelse.

Forskellige byformål

Dette emne handler om at tage stilling til, hvordan de enkelte byers funktioner skal spille sammen. Hvor skal nye boliger, erhverv, offentlige institutioner og serviceformål placeres, og er der områder, hvor kommunen kan understøtte byomdannelse?

Det er vigtigt at overveje, hvordan byens forskellige funktioner lokaliseres i forhold til at skabe levende bymiljøer. Kommunen kan f.eks. se på mulighederne for at fortætte de centrale bydele. Ved at udfylde "huller" i bymidterne kan kommunen skabe attraktive beliggenheder for nye boliger, butikker eller kontorer.

Flere spørgsmål kan være relevante at overveje i forhold til byernes udvikling:

- Svarer boligsammensætningen til boligbehovet?
- Hvilke typer af arbejdspladser skal byen tiltrække?
- Hvordan kan byens forskellige byfunktioner blandes?
- Er der byområder, hvor der er behov for en særlig indsats – måske fordi et boligområde udvikler sig i en uheldig retning, eller fordi erhvervsarealer er nedslidte?
- Hvordan skal byen se ud? Er der f.eks. behov for bevaring af den historiske bymidte, for flere højhuse eller en arkitekturpolitik?

ERHVERV ELLER BOLIGER VED HAVNEN

På havnen i Exkøbing ligger et ældre erhvervsområde. Det har i flere år været diskuteret, om det vil være muligt at koble bykernen bedre sammen med vandet og gøre havnens arealer tilgængelige for borgerne.

Konkret har forslaget været fremsat af borgerforeningen og handelsstandsforeningen, og der har været henvendelser fra flere byggherrer om at ombygge arealet til nye attraktive boliger. Forslaget passer fint sammen med Byrådets vision om at skabe flere attraktive boliger tæt på byens servicefunktioner, men der er flere virksomheder i havnen, som ikke er interesserede i at flytte.

Forvaltningen lægger op til, at der vedtages en samlet plan for områdets langsigtede udvikling til andre formål, og at der laves en aftale med virksomhederne om en udflytning. Byrådet skal tage stilling til, om det er det rigtige tidspunkt at igangsætte en byomdannelse på havnearealet - ikke mindst i sammenhæng med erhvervspolitikken.

Hvis Byrådet beslutter at følge forslaget om byomdannelse, må Byrådet træffe beslutning om arealets fremtidige anvendelse.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At en politik for byens udvikling, bygger bro mellem kommunens målsætninger for de forskellige sektorområder f.eks. bolig-, turisme-, erhvervs- og kulturpolitik.
- At byens kvalitet hænger sammen med de bynære landskaber og borgernes adgang til skov og natur.
- At god byudvikling hænger sammen med god trafikbetjening, såsom adgang til kollektiv trafik.
- At kommunen kan udpege stilleområder både i byerne og i det åbne land.

Kommunens planopgave

- Fastlægge retningslinier for hvordan boliger, erhverv, offentlige formål mv. lokaliseres fremover.
- Reservere arealer til særlige transportkrævede virksomheder med nærhed til godsforsyninger.
- Redegøre for transportudviklingen og sammenhængen med planlagte infrastrukturanlæg, den statslige trafikplan og trafikselskabernes planer for kollektiv trafik.
- Vedtage rammer for lokalplanlægning for de fremtidige byområder.

Eksempler på virkemidler

- Formulere en bypolitik i samarbejde med byens aktører.
- Formulere en arkitekturpolitik for kommunen
- Udarbejde bevaringsplaner, bymidte- og bydeleksplaner.
- Igangsætte områdefornyelse og bygningsfornyelse efter Byfornyelsesloven.
- Forebygge konflikter om støj og anden forurening ved at skabe god afstand mellem virksomheder og boliger (afstandszoning og miljøklasser).
- Opkøbe jord til at omdanne byområder.
- Indgå i offentlige/ private partnerskaber om udviklingen af bolig- og erhvervsområder.

NYE BOLIG- OG ERHVERVSGRUNDE

En robust kommuneplan kan håndtere efterspørgsel på nye arealer til boliger og erhvervsgrunde, pege på muligheder for at omdanne og forskønne slidte byområder, og bevare værdifulde bymiljøer. En fremsynet plan for udbygninger og omdannelser sikrer at behov for trafikbetjening og service kan dækkes i takt med udviklingen.

Detailhandel

Dette emne handler om at fastlægge kommunens detailhandelsstruktur. Kommunen får brug for en detailhandelspolitik, der bestemmer balancen mellem byernes detailhandel i fremtiden. Spørgsmålet om detailhandelens udvikling hænger tæt sammen med overvejelserne om bymønstre og byernes rollefordeling.

Selv om mange kommuner er blevet større, så vil oplandene omkring de større byer fortsat række ud over kommunegrænsen. Det er derfor

oplagt at indlede et samarbejde med nabokommunerne om planlægningen af detailhandlen.

Et nyt lovforslag om rammerne for detailhandelsplanlægningen vil sandsynligvis blive fremsat i Folketinget i efteråret 2006. Lovforslaget udspringer af et udvalgsarbejde, hvor et flertal i udvalget bl.a. har lagt op til, at etableringen af nye butikker skal ske i bymidten, i bydelscentre, i større byer og i lokalcentre.

NYE BUTIKSPLANER I KØBSTAD OG LANDSBYERNE

I Købstad Kommune har detailhandelen i flere år været trængt som følge af konkurrencen fra større byer og storcentre i omegnen. Byrådet har i valgt at sætte fokus på detailhandel og bymønstret i kommuneplanlægningen. Baggrunden er, at en investor har planer om at opføre et stort butikscenter i Købstads bymidte. Samtidig har nogle af de tilbageværende supermarkeder i landsbyerne også udvidelsesplaner, mens andre kæmper for at overleve.

Kommunen har sammen med handelsstandsforeningen fået udarbejdet en detailhandelsanalyse. Analysen peger på, at det nye butikscenter vil få ganske store konsekvenser. Hvis centret som planlagt kommer til at indeholde en stor dagligvarebutik og en discountbutik,

vil det sandsynligvis føre til lukning af dagligvarebutikker i landsbyer både i og uden for kommunen. Til gengæld vil Købstad stå stærkest i konkurrencen om kunderne med nabobyerne. Hvis centret derimod koncentrerer om udvalgsvarebutikker, vil landsbyernes butikker sandsynligvis kunne bevares, hvis de gives udbygningsmuligheder.

Byrådet må tage stilling til, hvilke udbygningsmuligheder detailhandelen skal have i Købstad og i landsbyerne. Beslutningen må tages i sammenhæng med valg af bymønstre og målsætninger om byernes serviceniveau.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At en klar detailhandelspolitik er et godt grundlag, når kommunen løbende skal tage stilling til konkrete ønsker om butiksetableringer og -udvidelser.
- At detailhandelspolitikken hænger tæt sammen med andre mål for byudviklingen, f.eks. beslutninger om boligbyggeri og nye kulturfaciliteter.
- At viden om handelslivets styrke, borgernes indkøbsmønstre, oplandseffekter og tilgængelighed skaber et godt grundlag for at formulere en detailhandelspolitik.

Kommunens planopgave

- Fastlægge den overordnede struktur for kommunens detailhandel.
- Undersøge muligheder for placering af nye butikker i bymidten.
- Fastlægge retningslinier for udviklingen i butikssarealer i de enkelte byer.

Eksempler på virkemidler

- Skabe god tilgængelighed for alle former for trafik til større indkøbssteder.
- Lukke veje af for trafik og skabe gågader.
- Forskønne de fysiske indkøbsmiljøer, såsom

gader, pladser og byinventar.

- Politik for bygningernes skilte og facader.
- Styrke den eksisterende detailhandel ved at placere nye butiksenheder, kulturhuse, biblioteker og spisesteder i sammenhæng med byens indkøbsmiljø.
- Boligbyggeri i bymidten.
- Aktiviteter og arrangementer i samarbejde med handelsstandsforeninger og andre relevante aktører.

BEVIDST PLANLÆGNING

Flere kommuner har kunnet styrke detailhandelen i mindre og mellemstore byer ved bevidst planlægning for bedre handelsmiljøer i bymidten, fx i form af forskønnelse og indpasning af nye attraktive butikker. Planlægning for detailhandelen indgår som en integreret del af prioriteringen af bymønstret i kommunen og afvejningen mellem byernes tilsigtede udvikling.

Dette emne handler om at planlægge for kommunens trafik og veje. Der kan være områder i kommunen med øget trafik, og der kan være et behov for at prioritere trafiksikkerheden – begge dele eksempler på problemstillinger, som kræver politisk opmærksomhed.

Gennem planlægningen har kommunerne mulighed for at reservere arealer til fremtidige trafikanlæg. I regionplanen har amterne planlagt beliggenheden for større veje. Det er kommunerne, der nu træffer

beslutning om enten at overtage amtets planlægning eller at ændre reservationerne.

Den kommunale trafikstruktur er bundet sammen med den overordnede trafikstruktur. Kommunerne skal i fællesskab sikre sammenhæng i det overordnede vejnet. Derfor vil en dialog med nabokommunerne om trafikanlæg ofte være relevant.

OMFARTSVEJ VED RINGBY

I regionplanen er der reserveret areal til en omfartsvej ved Ringby for at skabe en bedre forbindelse til regionens sydlige område - og for at aflaste byen for tung trafik.

Handelsstandsforeningen i Ringby ønsker ikke at få trafikken uden om byen og foreslår, at den planlagte omfartsvej droppes. Grundejerne i området har samtidig foreslået, at arealet i stedet anvendes til nye boliger og rekreative faciliteter. Arealet ligger i naturlig forlængelse af de senest udbyggede boligområder, hvor der nu er

behov for at bygge en børnehave og skabe nye sportsfaciliteter.

Til gengæld lægger erhvervsrådet og flere af de største virksomheder i kommunen pres på for at få ringvejen etableret. De fremfører, at trafikken til de store erhvervsområder mod nord afvikles med store tidstab på den nuværende vej gennem byen.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At infrastrukturen spiller tæt sammen med byudviklingen og pendlingsmønstrene.
- At arbejdspladser med mange medarbejdere har behov for god adgang til kollektiv trafik.
- At placere godstransporttunge erhverv ved det overordnede vejnet.
- At en fornuftig sammenhæng mellem trafikplanlægningen og byernes forskellige funktioner kan medvirke til at nedbringe trafikken.
- At løbende trafiktællinger, analyser og uheldsstatistikker er vigtige for at følge udviklingen og træffe beslutninger om anlæg af nye veje, rundkørsler og cykelstier mv.

Kommunens planopgave

- Fastlægge retningslinier for – og reservere arealer både til nye veje og til udvidelse af veje.
- Redegøre for sammenhængen med den statslige, overordnede infrastruktur.
- Evt. beskrive det eksisterende transportnet og opstille målsætninger for trafik- og uheldsudviklingen.

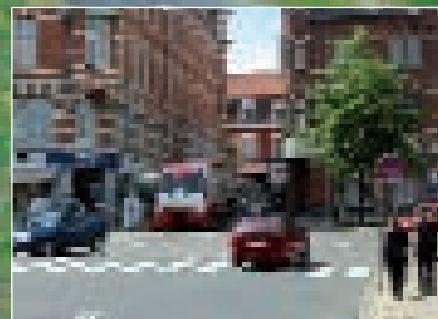
Eksempler på virkemidler

- Gennemføre løbende trafiktællinger, analyser og uheldsstatistikker.
- Trafikplan, der prioriterer, hvornår de planlagte veje og trafikanlæg realiseres.
- Udarbejde pendlerplaner sammen med lokale virksomheder.
- Tinglyse arealreservationer.
- Opkøbe af jord til infrastruktur-anlæg.
- Samlet transportpolitik for kommunen der også omfatter mål for den kollektive trafikbetjening.

10.000 KM NYE KOMMUNALE VEJE

De fleste af de 10.000 km amtsveje overgår til kommunerne, som får ansvaret for planlægning af alle lokale trafikanlæg. Det er kommunens opgave at sikre en velfungerende infrastruktur. Det gælder fx vejforsyning til nye byområder, reservation til overordnede havne og veje, lufthavne og jernbaner - og til omlægninger og nye strækninger i det åbne land.

Tekniske anlæg

Infrastruktur til energiforsyning og kommunikation sætter tydelige spor i landskabet. Dette emne handler om at sikre, at de tekniske anlæg udbygges under størst mulig hensyntagen til landskabet og med færrest mulige gener for omgivelserne.

Planlægning for højspændingsanlæg og anlæg til energiforsyning sker i samarbejde med staten og forsyningsselskaberne. Flere amter har reserveret arealer til udbygning af forsyningsnetterne – reservationer som kommunerne kan vælge enten at overtage eller revidere.

Kommunerne har fortsat ansvaret for varmeplanlægningen i kommu-

nen - i samarbejde med energiselskaberne og andre lokale aktører. I sammenlagte kommuner er det relevant, at overveje behovet for at revidere varmeplanerne.

Vindmølleplanlægningen har i de senere år baseret sig på, at små ældre møller erstattes med stadig større møller til lands og til vands. Fremover er det kommunens opgave at udpege egnede placeringsmuligheder for nye møller - og at opstille retningslinier for saneringen af de gamle møller. Miljøministeriet har nedsat et planlægningsudvalg for vindmøller på land. Udvalget forventes at udsende en betænkning i starten af 2007.

RENOVERING AF HØJSPÆNDINGSLEDNING

I Kattegat Kommune løber to mindre højspændingsledninger tværs gennem naturskønne arealer og tæt på flere landsbyer. Borgerforeninger og grønne foreninger har gennem mange år fremsat ønsker om at få ledningerne lagt i kabler.

Energiselskabet har fremlagt planer for en ny større luftledning til forsyning af kommunens store erhvervsområder. Selskabet foreslår en lidt ændret og bedre linieføring mod til gengæld at fjerne de to nuværende ledninger.

Flere lokale aktører ønsker kablerne gravet ned. Beregninger viser, at kabellægning vil koste fire gange mere end prisen for en luftledning, og det vil energiselskabet ikke acceptere. Byrådet skal beslutte, om der skal gives mulighed for at etablere den nye ledning, og om der skal være krav om nedgravning.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At planlægningen af store tekniske anlæg med fordel kan ske på baggrund af langsigtede aftaler med forsyningsvirksomhederne.
- At flere større vindmøller, højspændingsledninger mv. forudsætter en vurdering af anlæggets virkning på miljøet (VVM godkendelse).
- At store vindmøller over 100 meter skal vurderes i sammenhæng med luftfarten og flysikkerheden.

Kommunens planopgave

- Reservere arealer til placering af vindmøller, højspændingsledninger, energiproduktionsanlæg og øvrige tekniske anlæg.
- Udforme retningslinier for sanering af ældre vindmøller og luftledninger.
- Udarbejde landskabsanalyser for at vurdere egnede placeringsmuligheder.

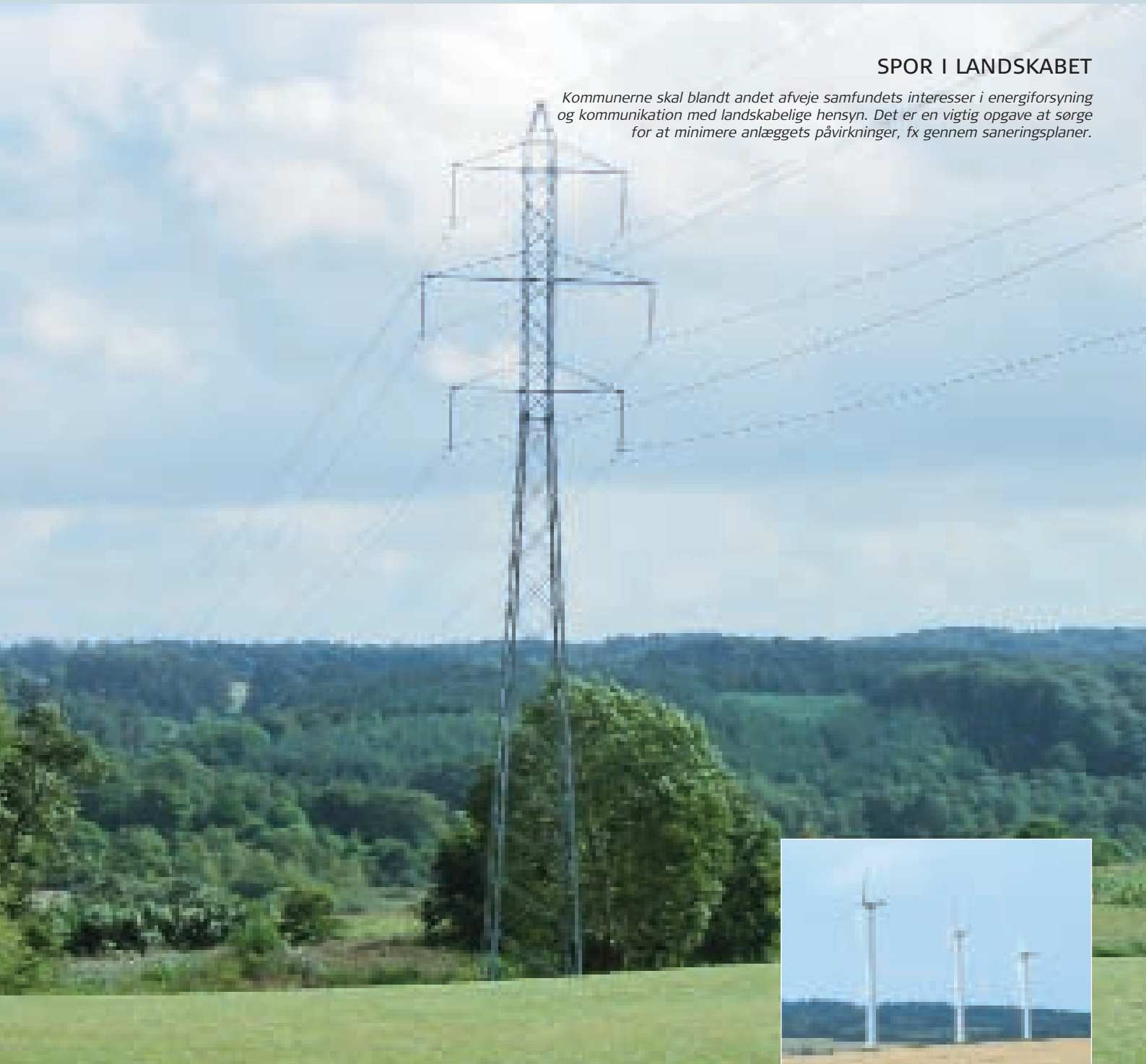
Eksempler på virkemidler

- Indgå udbygningsaftaler med forsyningsselskaberne om fremtidige anlæg og sanering af ældre anlæg.
- Udarbejde en lokal energipolitik.
- Indarbejde mål om energibesparelser, vedvarende energi mv. i kommunens lokal Agenda 21 strategi.

SPOR I LANDSKABET

Kommunerne skal blandt andet afveje samfundets interesser i energiforsyning og kommunikation med landskabelige hensyn. Det er en vigtig opgave at sørge for at minimere anlæggets påvirkninger, fx gennem saneringsplaner.

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav

Dette emne handler om at placere virksomheder med særlige beliggenhedskrav forsvarligt i forhold til omgivelserne. På grund af betydelige miljøpåvirkninger såsom eksplosionsfare kan nogle virksomheder og anlæg ikke placeres i almindelige erhvervsområder. Det drejer sig bl.a. om asfaltfabrikker, kemiske virksomheder, olieraffinaderier, skibsværfter og fyrværkerifabrikker samt støjende fritidsaktiviteter som f.eks. motorbaner og skydebaner.

Kommunen skal beslutte, hvor disse virksomheder og anlæg kan placeres. Der er langt fra alle kommuner, der har plads til virksomheder af

denne art, og det er heller ikke sandsynligt, at alle kommunerne har brug for at afsætte plads til dem. Derfor kan der være god mening i at fastholde de arealer, der allerede er udpeget i regionplanerne. Der kan her være behov for dialog med nabokommunerne.

I flere byer er der fra gammel tid eksisterende virksomheder, som er stærkt miljøbelastende eller indebærer risiko for uheld. Kommunen har mulighed for at fastlægge spilleregler for eventuelle udvidelser af den slags virksomheder - og samtidig lægge begrænsninger på, hvad områderne omkring virksomheden kan bruges til.

UBENYTTET AREAL TIL SÆRLIGE VIRKSOMHEDER

Virkby kommune har i en årrække haft reserveret et areal til brug for virksomheder med særlige beliggenhedskrav. Der er endnu ikke etableret virksomheder på arealet, og udviklingen i kommunens erhvervsliv er ikke gået i retning af flere tunge produktionsvirksomheder. På den anden side er arealet det eneste område på egnen, der er reserveret til denne type industri.

Arealreservationen betyder, at kommunen ikke kan planlægge for et nyt byområde på de omliggende arealer, da de vil komme til at ligge for tæt på forurenende industri, hvis reservationen udnyttes på et

tidspunkt. Flere investorer har foreslået, at området udbygges med boliger, som vil få en god udsigt over byen.

Byrådet skal tage stilling til om arealet fortsat skal reserveres i kommuneplanen til særlig industri. Byrådet tager kontakt til nabokommunerne og erhvervsforeninger på egnen for sammen at vurdere behovet - og eventuelt finde en alternativ placering.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At sikre områder til særligt belastende virksomheder og anlæg.
- At det er en god idé at samarbejde med nabokommuner om at afklare behovet for nye arealreservationer.
- At udlæg af arealer til virksomheder med særlige beliggenhedskrav spiller sammen med kommunens erhvervsudviklingsstrategi.
- At det ofte er vanskeligt at finde egnede arealer til erstatning for dem, som tages ud af planlægningen.

Kommunens planopgaver

- Sikre, at der er reserveret passende areal til forskellige former for virksomheder med særlige beliggenhedskrav - også set i forhold til det fremtidige udviklingsbehov.
- Fastlægge retningslinier for, hvilke former for virksomheder, der placeres på arealerne.
- Udlægge de nødvendige konsekvensområder omkring arealerne. Konsekvensområderne skal friholdes for miljøfølsomme anvendelser.
- Basere planlægningen på tilstrækkelige undersøgelser af arealernes robusthed over for miljøpåvirkninger.

Eksempler på virkemidler

- Etablere samarbejder med virksomhederne om miljøforbedringer.
- Indarbejde bl.a. afstandsvilkår i miljøgodkendelsen og løbende følge op i miljøtilsynet.
- Udpege byomdannelsesområder med overgangsregler hvor erhverv er under afvikling.

PLANLAGTE ERHVERVSOMRÅDER

Virksomheder der udgør en risiko ifht. grundvandet, forurening af naboerområder, støjbelastning, eksplosionsfare osv. skal placeres i særligt planlagte erhvervsområder, som fremover skal udpeges af kommunerne, evt. i et samarbejde mellem flere kommuner.

Fremover bliver det kommunernes opgave at vurdere, om konkrete nyanlæg og projekter har en sådan karakter, at der skal foretages en vurdering af anlæggets virkning på miljøet (VVM). Planlægningen for dette emne vil typisk ske løbende gennem tillæg til kommuneplanen, hvor kommunen fastsætter retningslinier for de konkrete anlægs indretning.

Nogle anlæg er obligatorisk VVM-pligtige, mens det i andre tilfælde beror på en vurdering. Kommunen skal ud fra en række nærmere fastlagte kriterier bl.a. vurdere anlæggets påvirkning af omgivelserne, grundvand, naturområder mv.

Det betyder, at det bliver kommunernes opgave at vurdere ønsker fra f.eks. landmænd om at etablere eller udvide husdyrbrug og tage stilling til, om der skal gælde særlige retningslinier for anlæggets størrelse, beliggenhed, indretning mv.

Staten bliver VVM-myndighed på anlæg, der geografisk strækker sig over to kommuner, på vindmøller over 150 m og på statens egne anlæg.

UDVIDELSE AF RINGVEJ

I Bilby Kommune har der på hovedbyens ringvej været stadigt stigende trafik gennem mange år, hvilket har medført problemer med trafikafviklingen. Byrådet har et mål i trafikplanen om at udvide vejen fra 2 til 4 spor. Dette projekt har kommunens miljø- og teknikudvalg nu vedtaget at igangsætte.

Projektet omfatter udvidelse til 4 spor over en strækning på mere end 2 km, hvilket betyder, at projektet er VVM-pligtigt. Forvaltningen får udarbejdet en VVM-rapport, der viser, at udvidelsen vil medføre øget trafik og støjbelaste et stort antal boliger omkring vejen.

Byrådet må beslutte, om vejudvidelsen skal gennemføres eller om vejen i stedet skal fastholdes i to spor. Hvis Byrådet beslutter sig for at gennemføre udvidelsen, skal de tage stilling til, hvordan boligerne skal støjafskærmes. Hvis Byrådet vælger støjvold eller skærm vil det have negative konsekvenser for vejens udseende, da der er flere butikker og smukke huse langs vejen. Et dyrere alternativ er, at boligerne skal have installeret støjabsorberende vinduer.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At en gennemarbejdet kommuneplan der udpeger arealer til f.eks. byudvikling og infrastruktur og til landskabs-, miljø- og jordbrugsinteresser, giver det bedste grundlag for administrationen af VVM.

Kommunens planopgave

- Udforme retningslinier for etablering af anlæg der vurderes at påvirke miljøet væsentligt (VVM-anlæg).
- Redegøre for anlæggets virkninger på miljøet f.eks. påvirkning af vandsystemer, luften, flora, transportomfanget, landskabet, arkitekturen mv.

Eksempler på virkemidler

- Fastsætte vilkår for, at anlæg og projekter kan VVM godkendes, f.eks. krav til bygningernes beliggenhed i landskabet og anlæggets indretning samt særlige krav til driften (såsom filter på skorstene og fyringstidspunkt).
- Udforme retningslinier for f.eks. støjforebyggelse og landzoneadministration.

KONSEKVENSER GENNEM KONKRETE KRAV

Fremover bliver kommunen den overvejende VVM-myndighed for de – normalt – større anlægsprojekter som kræver en nærmere vurdering af virkningerne på miljøet. Her har kommunerne mulighed for konkret at indpasse anlægget til omgivelserne og afbøde konsekvenserne gennem konkrete krav.

Støjforebyggelse

Fremover får kommunerne ansvaret for at forebygge støj både i byerne og i det åbne land. At forebygge støjproblemer giver både de lokale virksomheder investeringssikkerhed – og fremmer borgernes livskvalitet og sundhed.

Dette emne handler altså om at sikre, at boliger og anden støjfølsom bebyggelse ikke placeres tæt på f.eks. støjende virksomheder, veje, jernbaner og skydebaner. For den enkelte virksomhed er denne planlægning af stor betydning. Hvis støjbelastede naboer skal beskyttes "når skaden er sket", kan det medføre fatale ekstraudgifter til investering i støjdæmpning af virksomheden.

Kommunen kan udpege "byomdannelsesområder". Det kan f.eks. være aktuelt i områder, hvor erhverv er under afvikling. I disse områder er der mulighed for at indføre en overgangsperiode, hvor de almindelige støjgrænser må overskrides. Det giver virksomhederne en frist til at indstille sig på, at kravene bliver skærpet på et senere tidspunkt.

Som noget nyt kan kommunen udpege stilleområder. Målet er at beskytte de områder, hvor naturens stilhed kan nydes, eller hvor der i byerne er oaser med stilhed.

BYUDVIKLING TÆT PÅ STØJENDE VIRKSOMHED

I kanten af byen Rolighed ligger en fabrik, som har ligget på stedet siden 1920 og i dag er byens største arbejdsplads.

Der er fastlagt en støjzone omkring fabrikken som har sikret, at der ikke er kommet flere boliger i det ellers naturskønne område. Fabrikken har løbende investeret i miljøvenlig teknologi, og støjproblemerne er blevet så meget mindre, at støjzonen kan blive mindre i den nye kommuneplan.

En investor har foreslået at opføre boliger på det attraktive areal. Forvaltningen sender forslaget til høring hos fabrikken, men virksomheden har succes og satser på udbygning af produktionen. Det kan ikke undgås, at udbygningen vil øge støjen måske endda ud over den nuværende støjzone.

Byrådet må tage stilling til, om området skal reserveres til boligudbygning eller til at udvide den eksisterende produktion på fabrikken.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At kommunen kan forebygge støjproblemer ved at reservere arealer til forskellige byformål og udforme tilhørende retningslinier.
- At det ofte er dyrt at løse støjproblemer, når de en gang er opstået.
- At kommunerne som noget nyt kan udpege stilleområder.

Kommunens planopgave

- Sikre, at arealer, der er belastet af støj, ikke udlægges til boliger, skoler, børnehaver eller anden støjfølsom anvendelse.
- Kortlægge støjkloder og udarbejde støjhandlingsplaner for de støjklodede områder.

Eksempler på virkemidler

- Planlægge en overgangszone med mindre belastende virksomheder mellem en støjende virksomhed og boliger.
- Begrænse trafikken gennem trafikomlægninger, hvor der er mange boliger.
- Afskærme stærkt trafikerede byveje og jernbaner og støjisolere facader.
- Samarbejde med virksomhederne om at udarbejde støjhandlingsplaner.
- Stille støjkrav til virksomheder.

ACCEPTABLE FORHOLD

Gennem zonerings af byens anvendelser i kommuneplanen er kommunen medvirkende til at forebygge støjproblemer. Hvor støjproblemer ikke kan forebygges gennem kommuneplanlægningen kan det fx være nødvendigt at etablere en støjskærm for at give beboerne acceptable forhold.

Fritidsformål

Dette emne handler om at fastsætte mål og rammer for friluftslivet i det åbne land. Kommunen skal beslutte, hvilke muligheder for f.eks. turistfaciliteter, idrætsanlæg og stier i rekreative områder den vil tilbyde borgerne. Hvor kan borgerne tilbydes steder, hvor de kan opleve stilheden i den danske natur - og steder, hvor de kan mødes og udfolde sig i det fri?

Kommunens friluftstilbud spiller sammen med nabokommunernes faciliteter og med andre lokale mål og prioriteringer. Det handler om f.eks.

målsætninger for adgang til naturen, landskabspleje, nedbringelse af lugtgener fra landbruget, turisme- og trafikudvikling.

Mange steder vil det være relevant at styrke det tværkommunalt samarbejde. Ønsker kommunen f.eks. at placere nye fritidsanlæg i den kystnære zone, kræver det fælleskommunale strategier. Det vil både fremme en god dialog med staten - og den kommunale indflydelse på den regionale udviklingsplan hvis kommunerne er blevet enige om en fornuftig opgavefordeling i forhold til fritids- og turismeudviklingen.

NYE FRILUFTSMULIGHEDER VED SOMMERHUSOMRÅDE

Sommerhusområdet Friby Strand er et stort og tæt bebygget sommerhusområde, der er udbygget i 1960'erne. Trods sin gode beliggenhed rummer området ikke de kvaliteter, der svarer til moderne sommerhusområder. Grundejerforeningerne i området ønsker flere rekreative opholdsarealer, stiforbindelser mv.

Uden for Friby Strand ligger et råstofområde på ca. 100 ha, der i løbet af få år vil være færdiggravet. De lokale natur- og friluftsföreninger har foreslået kommunen at omdanne råstofområdet til fritidsområde til glæde for sommerhusgæster, turister og fastboende på hele egnen.

Byrådet i nabokommunen støtter projektet og peger på, at råstofområdet vil kunne løse et placeringsproblem for flere støjende motorsportsforeninger på egnen. Endvidere er nabokommunen interesseret i at planlægge for et kommende skovområde med stisystemer, som vil kunne hænge sammen med fritidsområdet. Grundejerforeningerne i sommerhusområdet er delvist positive over for projektet, men ønsker ikke støjende fritidsklubber i området.

De to kommuner skal beslutte, om arealet skal udlægges til fritidsformål, og om der skal igangsættes et planlægningsforløb med de mange foreninger på egnen.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At friluftsliv og livskvalitet hænger sammen - derfor hænger overvejelser om friluftslivet sammen med strategier for sundhed, motion og sygdomsforebyggelse.
- At natur- og landskabsværdier spiller sammen med bosætning og turismeudvikling.
- At turisme og friluftsliv ofte overskrider kommunegrænsen.
- At de mange forskellige aktører forventer at blive inviteret til dialog.

Kommunens planopgave

- Fastlægge retningslinier for lokalisering af arealer til
 - Feriecentre og -hoteller, forlystelsesparker

- Sommerhusområder, campingpladser, vandrehjem
- Lystbådehavne
- Idrætsanlæg, golfbaner mv.
- Rekreative stier
- Beskrive det nationale og regionale stinet
- Vedtage rammer for lokalplanlægning for nye større anlæg.
- Ophæve uaktuelle arealreservationer i kystnærhedszonen
- Forbedre større sammenhængende sommerhusområder i kystnærhedszonen.

Eksempler på virkemidler

- Udarbejde en strategi for friluftsliv (enten som selvstændig strategi eller som en del af

kommuneplanstrategien).

- Skabe nye muligheder for lystfiskeri ved genopretning af vandløb og søer.
- Anlægge skovstier ved skovrejsning og stier i sammenhæng med det regionale og nationale stinet.
- Etablere rekreative områder tæt på byerne, f.eks. bynær skov.
- Etablere rekreative områder i byerne, f.eks. gennem omdannelse af udtjente havne- eller industriområder.
- Etablere friluftsfaciliteter på naturens præmisser f.eks. en "naturgolfbane" eller en naturlegeplads.
- Indgå aftaler med landmænd om bondegårdsbesøg, for børnehaver og skoler.

OPLEVELSESØKONOMI

Friluftspolitikken er i fokus i det oplevelsesøkonomiske samfund, og friluftstilbud er stadig vigtigere parameter for bosætning og turisme. Planlægning for stier og golfbaner er eksempler på opgaver, der forudsætter kommunalt samarbejde og regionalt udsyn i planlægningen.

Det bliver fremover kommunernes opgave at planlægge for landbrug, skovbrug og gartneri. Kommunen skal udpege de bedst egnede landbrugsjorder og sørge for, at de så vidt muligt ikke bruges til andre formål.

Det moderne landbrug kræver store investeringer i bygninger, maskiner og arealer, og det stiller ekstra krav til investeringssikkerheden. Moderne landbrugsbyggeri er industrianlæg, der kan have stor indflydelse på landskabet, naturen og for naboerne. Derfor er det vigtigt, at udviklingen i landbruget sker på et klart plangrundlag.

Et særligt forhold gør sig gældende, når kommunerne skal udarbejde

den første nye kommuneplan. Planlægningen for jordbruget hænger uløseligt sammen med vand- og naturbeskyttelsen. Her vil kommunernes planlægning være underlagt statslige planer, som først vil være klar med udgangen af 2008. Derfor vil kommunerne som udgangspunkt skulle tage afsæt i de gældende regionplaner og – hvis der er ønsker om at revidere den gældende planlægning – gå i tidlig dialog med det statslige miljøcenter om problemstillingen.

Kommunens arbejde med den første kommuneplan er et vigtigt bidrag til at kunne levere lokale indspil til de statslige planer for vand- og naturbeskyttelse. Jo mere præcise bud kommunen kan levere til staten på, hvordan landbrugsarealerne bør anvendes, jo bedre.

ERHVERVSUDVIKLING I VÆRDIFULDT LANDBRUGSOMRÅDE

I Jordby Kommunes største by er der stor efterspørgsel på arealer til erhvervsbyggeri, men kun få ledige grunde tilbage. Kommunen har sat fokus på erhvervsudvikling i kommuneplanen. Planafdelingen bliver bedt om at vurdere udbygningsmulighederne og præsentere Byrådet for en skitse.

Området omkring den største by er værdifuld landbrugsjord, hvor der er flere moderne landbrug, der har foretaget store investeringer i husdyrproduktioner. Der er knaphed på jord i området til udbringning af gylle, og byudviklingsplanerne vil i givet fald lægge

beslag på værdifuld landbrugsjord. Desuden vil en række landbrugsejendomme blive afskåret fra deres jorder i en sådan grad, at kommunen kan blive pålagt at overtage disse ejendomme.

Da udviklingen i landbruget spiller tæt sammen med natur- og vandplanlægningen, går Byrådet i dialog med det statslige miljøcenter om problemstillingen, før der træffes beslutning om, hvordan arealerne udlægges i den nye kommuneplan.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At planlægning for jordbrugserhvervet hænger tæt sammen med planlægningen for naturområder, lavbundsarealer, skovrejsningsområder, grønne korridorer mv.
- At planlægningen for jordbrugsområdet kræver dialog med statens miljøcenter, da kommunens planlægning er underlagt de statslige planer på vand- og naturområdet.

Kommunens planopgave

- Fastlægge linierne for udviklingen i jordbrugs-erhvervene – landbrug, skovbrug og gartneri. De særligt værdifulde landbrugsområder skal udpeges, og kommuneplanen skal være med

til at sikre, at de bedst egnede landbrugsjorder så vidt muligt fastholdes til landbrugsdrift.

- Overholde statens vand- og naturplaner.
- Analysere jordbrugserhvervene. Analysen skal udarbejdes i hver valgperiode i samarbejde med staten og lægges til grund for kommuneplanlægningen.

Eksempler på virkemidler

- Samarbejde med landbruget om naturpleje og naturgenopretning. Lov om drift af landbrug giver landbruget pligt til f.eks. at deltage i naturpleje og plante omkring landbrugsbyggeri.

- Hensyn og vilkår i tilknytning til miljøgodkendelser af husdyrbrug.
- Udarbejde indsatsplaner på grundvandsområdet.
- Udlægge bufferzoner mv. i forhold til sårbar natur (det forventes at blive et nyt lokalt redskab, når ny lovgivning om lokalisering af landbrugsbyggeri og vurdering af miljøpåvirkninger mv. kommer på plads).

SAMARBEJDE OM NATURPLEJE

Kommunen skal varetage de forskellige jordbrugsmæssige interesser. Det kan være en idé at samarbejde med landbruget om naturpleje og naturgenopretning.

Skovrejsning

Emnet om skovrejsning handler om, at kommunerne fremover skal udpege områder, der vil være egnet til skovrejsning, og områder hvor skov er uønsket.

Skovområder har mange forskellige funktioner. Skovene kan give et tiltrængt pusterum fra byens pulserende liv som rekreative oplevelses- og aktivitets- og friluftsområder, og skovene er derfor vigtige for borgernes sundhed og livskvalitet.

Kommunen kan også anvende skovrejsning som et middel til at sikre en god og effektiv grundvandsbeskyttelse og dermed opnå bedre kvalitet af drikkevandet. I de senere år er flere drikkevandsboringer blevet luk-

ket pga. forurening, og skovrejsning kan være et konkret tiltag til at beskytte grundvandsressourcerne. Det kan spare vandværkerne for store udgifter.

Kommunen kan søge om statsligt tilskud til skovrejsning – et tilskud, som landmanden kan få, hvis han har jord i et område, som kommunen udpeger til skovrejsning. Som det var tilfældet med planlægningen for jordbrugsområdet, så er det også her vigtigt at være opmærksom på, at skovrejsning hænger sammen med vand- og naturbeskyttelsen. Derfor er det en god idé at gå i tidlig dialog med statens miljøcenter om kommunens ideer og ønsker til skovrejsning.

SKOVREJSNING ELLER ÅBENT LANDSKAB ?

I Skovløse Kommune opstår der diskussion om, hvordan et markant landskab ved Vandby skal tage sig ud fremover.

Mange af byens borgere kommer med forslag til kommuneplanen om flere rekreative anvendelser bl.a. med stier, naturlegeplads og lejrplads. Men flere foreslår området friholdt som åbent landskab, der i dag mest bruges til landbrug.

Lodsejerne i området har til gengæld foreslået, at kommunen udpeger arealet til skovrejsning, da jorden er vandlidende og ikke rentabel at dyrke.

Forvaltningens analyse viser, at forslaget om skovrejsning vil kunne forbedre drikkevandskvaliteten og også bedst vil kunne rumme rekreative anvendelser. Til gengæld har det åbne landskab stor værdi i sig selv, og skov vil formentlig ændre livsvilkårene for flere sjældne dyr og planter i området. For at fastholde landskabs- og naturværdierne vil det dog forudsætte, at kommunen forestår naturpleje af arealerne.

Byrådet må nu beslutte den fremtidige karakter og anvendelse af landskabet ved Vandby.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At der ved udpegningen af nye skovrejsningsområder skal tages hensyn til andre interesser i det åbne land, fx natur, landskab og jordbrug.
- At skovrejsning kan tænkes sammen med den overordnede planlægning af nye boligområder og fritidsanlæg.
- At det er en god idé at inddrage analyser af landskab, drikkevand og jordbund, når der skal udpeges arealer til skovrejsning.
- At skovrejsningsområder kan medvirke til at sikre drikkevandsinteresser, bynært friluftsliv og grønne korridorer – også på tværs af kommunegrænser.

Kommunens planopgave

- Fastlægge retningslinier for lokaliseringen af skovrejsningsområder og områder, hvor skovrejsning er ønsket/uønsket. Udpegningerne skal fremgå af et kortbilag til kommuneplanen.

Eksempler på virkemidler

- Foretage analyser af landskab, drikkevand og jordbund.
- Samarbejde med lodsejere om at planlægge for skovrejsning.
- Opkøbe jord til skovrejsning.
- Fremme borgernes adgang til skoven ved at etablere stisystemer.
- Etablere eller udbygge grønne korridorer.
- Søge om statslig støtte til skovrejsning.

MERE SKOV HAR GOD VIRKNING

Skovrejsning kan medvirke til at sikre drikkevandsinteresser, bynært friluftsliv og grønne korridorer - også på tværs af kommunegrænserne.

Lavbundsarealer – genopretning af vådområder

Dette emne handler om at genoprette vådområder, f.eks. søer, moser, sump- og rørskove. Det bliver fremover kommunens opgave at udpege lavbundsarealer for at bidrage til at forbedre det samlede danske vandmiljø. Målsætningen på landsplan går på at genoprette 8.800 ha for at reducere kvælstofudledningen og genskabe store naturværdier, rekreative muligheder mv.

I Regionplan 2005 har amtet foretaget en kortlægning af lavbundsarealer, og amterne har foretaget en udpegning af arealer, der kan genoprettes som vådområder. Det er kommunen, der skal afgøre, om disse arealer skal overføres i kommuneplanen, eller om der er behov for at

revurdere de udpegede arealer. Hvis kommunen ønsker at revurdere udpegningerne, er det vigtigt at sikre sig, at den samlede størrelse af de udpegede arealer ikke bliver mindre. Desuden er det vigtigt at gå i tidlig dialog med statens miljøcenter om de lokale idéer og ønsker for at sikre et godt samspil med statens overordnede planlægning på området.

Kommunen sikrer via retningslinier i kommuneplanen, at der ikke kan etableres byggeri og anlæg, der forhindrer eller besværliggør gendannelse af en forhøjet vandstand i de udpegede områder.

GENDANNELSE AF SUNDAREAL OG FRILUFTSPOLITIK

Kattegat Kommune har sammen med tre nabokommuner fået henvendelser fra flere frilufts- og turistorganisationer om at udpege et naturskønt sundareal som vådområde, der kan genoprettes som sø og vådområde. Forslaget har opbakning fra en af nabokommunerne, der ser det som en mulighed for at satse på nye store natur- og friluftsmuligheder for turister og beboere på hele egnen.

Nabokommunen vægter friluftspolitikken højt og finder, at en ny stor sø vil give hele egnen et løft og en attraktion, der vil kunne bruges til at fremme bosætningen. Arealet er endvidere så stort, at det vil give mulighed for at undlade udpegningen af en hel række øvri-

ge vådområder, så disse fortsat vil kunne bruges landbrugsmæssigt.

Lodsejere og landboorganisationer er imod en genopretning, da der fortsat er store jordbrugsmæssige interesser i at dyrke jorden.

Byrådet i Kattegat Kommune må vurdere forslagens mulige konsekvenser for jordbrug, natur, turisme mv. og tage stilling til, om forslaget skal indarbejdes i kommuneplanen. Kommunen går i dialog med statens miljøcenter for at få problemstillingen grundigt belyst.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At genoprettede vådområder kan indgå i sammenhæng med turisme- og friluftsstrategi, planlægning af nye stier mv.
- At genopretning af vådområder spiller sammen med den statslige vandplan, der vil fastsætte mål for vandkvaliteten i vandløb, søer og kystvande.

Kommunens planopgave

- Udpege lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder.
- Udforme retningslinier for udnyttelsen af områderne som grundlag for administration af landzonereglerne.

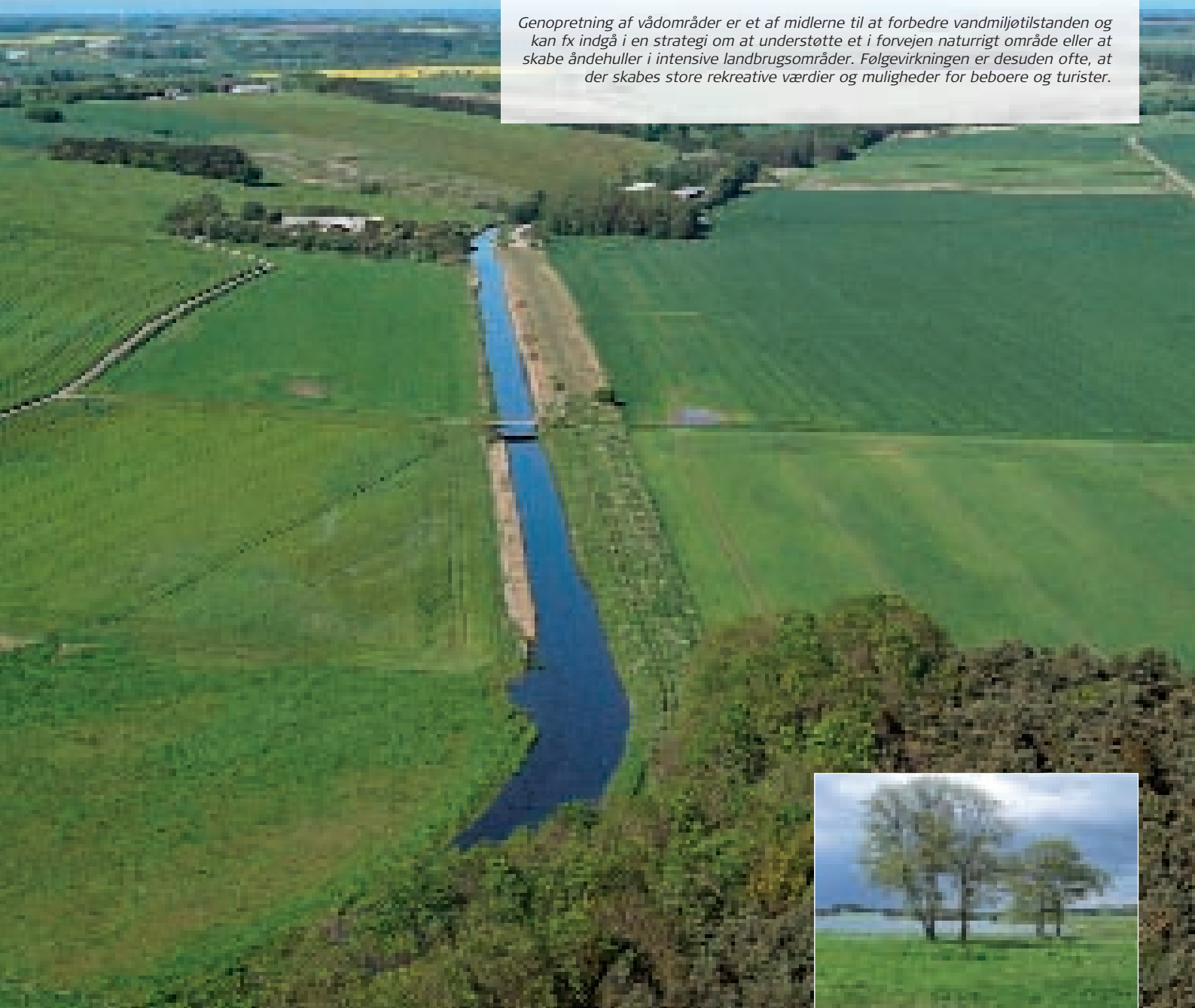
Eksempler på virkemidler

- Samarbejde med lodsejerne om naturgenopretning af åer og lavbundsarealer.
- Støtte miljøvenlig landbrugsdrift.
- Naturpleje, såsom oprensning af søer.

STORE REKREATIVE VÆRDIER

Genopretning af vådområder er et af midlerne til at forbedre vandmiljøtilstanden og kan fx indgå i en strategi om at understøtte et i forvejen naturrigt område eller at skabe åndehuller i intensive landbrugsområder. Følgervirkningen er desuden ofte, at der skabes store rekreative værdier og muligheder for beboere og turister.

Naturbeskyttelse

Naturbeskyttelse er et nyt emne i kommuneplanen, og fremover bliver kommunerne den primære forvalter af naturbeskyttelse og naturpleje i Danmark. Kommunen skal bl.a. varetage naturbeskyttelsen ved at sikre sammenhængende naturområder.

Naturen har en stor rekreativ værdi, som kommunen kan sikre borgerne god adgang til. Nærhed til naturområder er med til at tiltrække nye borgere til kommunen – ligesom naturen er med til at tiltrække turister. Naturen er også en vigtig forudsætning for at opretholde og forbedre vores levevilkår, da naturen f.eks. leverer rent drikkevand.

Tværkommunale samarbejder er en god vej til at sikre en sammenhæng i naturområder og et fornuftigt forhold mellem natur og infrastruktur. Der vil være stor bevågenhed omkring, hvordan den enkelte kommune vælger at afbalancere hensynene til benyttelse og beskyttelse af naturen.

Da kommunernes planlægning for naturbeskyttelse er underlagt statens planlægning på området, er det vigtigt at gå i tidlig dialog med statens miljøcenter om de lokale ideer og ønsker.

VEJUDVIDELSE OG KONSEKVENSER FOR DYR OG PLANTER

Østby Kommune planlægger at udbygge sit erhvervsområde ved at inddrage et skovareal i udkanten af byen. Byrådet ønsker samtidig at udbygge hovedvejen mellem Østby og Vestby i nabokommunen. Trafikken på vejen har været stærkt stigende, og strækningen er nu så trafikeret, at kommunerne er blevet enige om at vurdere økonomien og konsekvenserne af en vejudvidelse fra to til fire spor.

Forvaltningerne får udarbejdet en vurdering, der viser, at vejudvidelsen og det nye erhvervsområde i skoven vil betyde forringede spredningsmuligheder for dyr og planter. Kommunerne modtager

flere indsigelser mod projektet fra den lokale naturfredningsforening og fra naboer til vejen.

Byrådene skal tage stilling til, om vejudvidelsen skal gennemføres, og om der skal etableres faunapassager, plantes skov eller andre foranstaltninger, der kan mindske barrierevirkningen fra vejen. I Østby skal byrådet samtidig beslutte, om det planlagte erhvervsområdes beliggenhed er den rigtige.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At der er mange interesser i spil, når kommunen skal vælge mellem f.eks. naturbeskyttelse eller erhvervsmæssig/ rekreativ anvendelse af naturen og beskyttelse af naturen.
- At nyt byggeri og anlæg har konsekvenser for naturen og de grønne korridorer, der bidrager til at sikre spredningsmuligheder for dyr og planter.
- At naturbevaring og –genopretningsprojekter kan bidrage til at profilere et område og øge interessen for bosætning og turisme.
- At regionplanen 2005 indeholder udpegninger af eksisterende naturområder og grønne korridorer, som kommunen kan vælge at føre

videre. Hvis kommunen ønsker at ændre afgørende på amtets udpegninger, er det en god idé at gå i tidlig dialog med statens miljøcenter om spørgsmålet.

Kommunens planopgave

- Fastlægge retningslinier for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne.
- Afgrænse arealer til naturbeskyttelse. Arealerne skal fremgå af et kortbilag til kommuneplanen.
- Planlægningen for naturbeskyttelsen skal udtrykke en prioritering af bevaringsinteresserne.

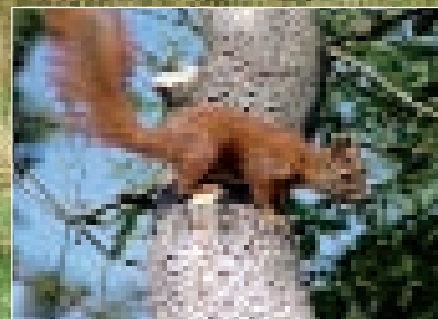
Eksempler på virkemidler

- Tværkommunalt samarbejde om naturhensyn og infrastruktur.
- Koordinere nye retningslinier for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne med relevante kommuner og det lokale miljøcenter.
- Udarbejde naturplejeplaner og igangsætte genopretningsprojekter.
- Udpege naturområder med lokal, regional, national eller international betydning.
- Etablere eller udbygge grønne korridorer ved jordkøb eller aftaler med lodsejere.
- Indarbejde naturhensyn og -vilkår i forbindelse med VVM (miljøvurdering).

ET VIGTIGT REDSKAB

Den kommunale planlægning skal bygge på en balance mellem benyttelse og beskyttelse af naturen. Som et vigtigt redskab kan kommunen foretage en prioritering af naturområdernes bevaringsværdier, der kan danne grundlag for en afvejning af modstående interesser i planlægningen.

Det bliver fremover kommunernes opgave at tage vare på kulturarven både i byerne og på landet. Derved bliver kommunerne fremover den største forvalter af kulturarven i Danmark.

Kommunerne skal fremover udarbejde retningslinjer for bl.a. enkeltstående kulturarvelementer som f.eks. fortidsminder, kirker, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg. Også linjeformede anlæg som sten- og jorddiger, alléer og levende hegn – og ikke mindst helheder som en herregård med dens bygninger og jorde, en jernbanestrækning

med stationsbygninger eller et havne- og industriområde kan defineres som kulturarv.

Kulturarven udgør en vigtig ressource og kan have stor indflydelse på, hvor borgerne vælger at bo, arbejde og holde ferie. Kommunen kan vælge at opfatte kulturarven som et strategisk tema i kommuneplanlægningen for at profilere lokalområdet. I forlængelse heraf kan man f.eks. vælge at nedsætte et lokalt kulturmiljøråd med ekspertise om kulturarv og bevaring.

BYGGERI I LANDSBY OG HERREGÅRDSLandskab

I Bindingsværk Kommune ligger den lille landsby Bystrup tæt op ad herregården af samme navn. Byrådet har i flere andre landsbyer givet mulighed for et mindre antal nye boliger og jordbrugsparceller for at styrke mulighederne for bosætning og landsbylivet.

En lokal entreprenør, der har opkøbt flere gamle huse i Bystrup, ønsker at nedrive dem og opføre en mindre tæt-lavt bebyggelse til ældreboliger.

Borgerforeningen i byen hører om projektet og opfordrer Byrådet til

at udarbejde en bevarende lokalplan for landsbyen for at sikre de historiske huse imod nedrivning. Beboerne mener, at de nye huse vil skæmme landsbymiljøet og det flotte herregårdslandskab. Det lokale kulturmiljøråd sender en tilsvarende opfordring.

Byrådet skal vurdere bevaringsinteresserne i byen og tage stilling til mulighederne for ombygninger og nybyggeri.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At kulturarven kan medvirke til at tiltrække borgere, virksomheder og turister.
- At der ikke er nogen objektive kriterier for udpegningen og prioriteringen af kulturhistoriske bevaringsværdier. De politiske vurderinger kan baseres på kulturhistorisk baggrundsviden.
- At der er behov for at koordinere udpegningen af kulturhistoriske bevaringsværdier med andre interesser i det åbne land, herunder værdifulde naturområder og landskaber, landbrug, områder til friluftaktiviteter mv.
- At kulturmiljøer kan overskride kommunegrænserne.
- At kulturhistorisk baggrundsviden kan bidrage til et godt beslutningsgrundlag.

Kommunens planopgave

- Fastlægge retningslinier for at sikre kulturhistoriske bevaringsværdier.
- Udpege og afgrænse kulturmiljøer i byerne og på landet.
- Fastlægge retningslinier og rammer for lokalplanlægning af udpegede kulturmiljøer, områder med fredede bygninger og fortidsminder.
- Kommuneplanen skal indeholde et kortbilag med de udpegede bebyggede strukturer og kulturmiljøer.

Eksempler på virkemidler

- Samarbejde med nabokommuner, museer, kirker og lokale organisationer om udpegnings og prioritering af kulturhistoriske bevaringsværdier.
- Samarbejde med turistorganisationer om informationsmaterialer og turistbrochurer.
- Udbygge og forbedre offentlighedens adgang til de kulturhistoriske bevaringsværdier.
- Indarbejde kulturmiljøhensyn og -vilkår i forbindelse med VVM (miljøvurdering).

BEVARE OG UDVIKLE

Kulturarven er medbestemmende for, hvor vi vælger at bo, arbejde og holde ferie. Ved både at bevare og udvikle kulturarven kan kommunen være med til at skabe spændende byer og miljøer i det åbne land.

Dette tema handler om at udpege værdifulde landskaber og sikre, at landskabernes kvaliteter bevares eller styrkes. Alle kommuner har landskaber, som er karakteristiske for netop deres egn, og som bliver værdsat af beboere og turister.

Det er op til kommunen at foretage afvejningen mellem landskabernes beskyttelse og benyttelse. Kommunen skal beslutte, om der er særligt værdifulde landskaber, som er værd at beskytte, og som f.eks. kræver landskabspleje. Flere bosætnings- og turismeanalyser peger på, at landskabet har høj prioritet, når danskerne skal vælge, hvor de vil bo,

holde fri eller være på ferie. I nogle tilfælde kan udnyttelse af landskabet som ressource kræve streng beskyttelse. I andre tilfælde kan planlægningen skabe en vellykket indpasning af f.eks. et nyt byområde i landskabet, og kommunen kan via skovrejsning eller genopretning af vådområder skabe nye attraktive landskabselementer, stier, rastepladser mv. til borgerne.

Det er op til kommunerne at vurdere, i hvilket omfang amternes landskabsudpegninger skal fastholdes, eller om der er behov for at revurdere amtets udpegninger og retningslinier.

BYUDVIKLING I EN BYNÆR ÅDAL

Åsted Kommune er en populær bosætningskommune tæt på en af landets større byer. Åsted by er ikke mindst attraktiv på grund af dens beliggenhed i et flot ådalslandskab.

Byrådet fremlægger i planstrategien forslag om fremtidig byudvikling på arealerne ned mod åen, der vil kunne omdannes til attraktive boliger og kontorerhverv.

Erhvervsrådet og handelsstandsforeningen har gennem flere år argumenteret for ideen, og peger bl.a. på, at nye boliger i dette område vil gavne byens fortsatte udvikling af butikker og arbejdspladser mv. Herudover har kommunen investeret i en skoleudbygning, som forudsætter fortsat boligbyggeri inden for skoledistriktet.

Ådalslandskabet er i den gældende kommuneplan udpeget som værdifuldt og indgår i et større sammenhængende landskab, som også strækker sig ind i nabokommunerne. Nabokommunen har friholdt sin del af ådalen, udført naturpleje og skabt rekreative stier langs åen.

Nabokommunen har foreslået Åsted Kommune at bevare ålandskabet natur og videreføre den rekreative forbindelse, der kan skabe en unik sammenkobling mellem de to kommuners hovedbyer.

Byrådet må i kommuneplanen tage stilling til i hvilket omfang ålandskabet fremover skal beskyttes og benyttes.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At velplanlagt udnyttelse af landskabet kan skabe kvalitet i bymiljøet.
- At kulturlandskabet forandrer sig – bl.a. som følge af ændringer i landbruget – og at det er en politisk beslutning, hvor og hvordan der skal sættes ind med landskabspleje.
- At landskaber typisk går på tværs af kommunegrænser og derfor lægger op til et kommunalt samarbejde.
- At mange foreninger, borgere m.fl. har interesse i landskabet og forventer at blive taget med på råd i planlægningen.
- At der de senere år er udviklet nye metoder til systematisk kortlægning, beskrivelse og vurdering af landskabskarakterer og -kvaliteter.

Kommunens planopgaver

- Udpege værdifulde landskaber og og fastlægge retningslinier for, hvordan deres kvaliteter bevares eller styrkes.
- Koordinere udpegninger og retningslinier for større sammenhængende landskaber med nabokommunerne.
- Retningslinierne skal bl.a. sikre, at de værdifulde landskaber ikke ødelægges af eksempelvis bebyggelse, vindmøller, master, veje og andre større tekniske anlæg eller af beplantning eller tilgroning.

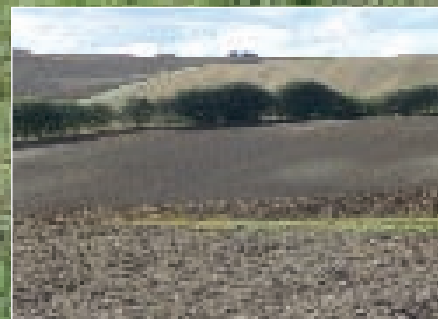
Eksempler på virkemidler

- Udarbejde landskabsanalyser som grundlag for prioritering af de udpegede landskaber, vurdering af områdernes kvaliteter, sårbarhed mv.
- Visualiseringer af planlagte nye større anlæg eller byområder.
- Udpege områder, hvor skovrejsning ønskes, og hvor der ikke skal være skov.
- Udpege lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder.
- Udarbejde naturplejeplaner, hvor f.eks. overdrev og enge holdes fri for tilgroning.
- Fokus på landskabshensyn og vilkår indarbejdet i forbindelse med VVM (miljøvurdering).

VÆLG DIN NATUR

Landskaberne er dannet gennem millioner af år, men er ikke uforanderlige. Det er op til kommunen at vælge hvilken natur de vil have. I de bynære landsskaber har kommunen nu mulighed for at sikre helhed i planlægningen, der skal komme by og land til gode i en balance mellem benyttelse og beskyttelse.

Geologi

Kommunerne skal fremover udpege landskaber med særlige geologiske bevaringsværdier i kommuneplanen. Geologiske landskabstræk kan være åse, dale, bakker, sletter og kystområder, og udpegningen kan omfatte både større landskaber og mindre lokaliteter, hvor terræformerne særligt tydeligt afspejler landskabets tilblivelsesproces.

Mange af de landskaber, der geologisk set er de mest interessante, vil også være områder af stor rekreativ værdi på grund af deres særpræg og skønhed. Bevaringen af de geologiske dannelser kan være medvirkende til at fremme befolkningens forståelse for de danske landskaber og deres opståen, men har også konkret betydning for grundvandsbeskyttelse og råstofindvinding.

Byrådet må vurdere, hvordan de overordnede geologiske bevaringsværdier sikres, og om der inden for kommunen er andre områder, end dem der er udpeget i regionplan 2005.

Det er op til byrådet at tage stilling til, hvordan landskaber med geologiske dannelser kan være med til at styrke oplevelsen og attraktiviteten af et givent område. Kommunen kan f.eks. styrke et områdes værdi gennem naturpleje og skovrydning, og kommunen kan fjerne skæmmende tekniske anlæg.

RÅSTOFGRAVNING, GEOLOGI OG LANDBRUGSINTERESSER

I Lerby Kommune ligger et råstofområde, der nu er ved at være færdigudgravet. Ved råstofgravningen er store geologiske værdier blevet blotlagt, og landskabets udvikling siden istiden fremstår nu særligt tydeligt. Flere bevaringsforeninger foreslår som led i kommuneplanens udarbejdelse, at graveområdet ikke tildækkes igen til landbrugsformål, men omdannes til et natur- og fritidsområde, der åbnes for offentligheden. Området vil forholdsvist let kunne kobles på stisystemet til den nærliggende større by.

Råstofgraven ligger imidlertid i et område med jordbrugsmæssige

interesser, og der er flere store husdyrbrug, der har behov for jord. Lodsejere og landbrugsorganisationer opfordrer byrådet til, at området igen bliver tildækket og anvendt til landbrugsformål.

Byrådet skal beslutte om råstofgraven skal tildækkes igen, som oprindeligt forudsat, eller om arealet skal udpeges som geologisk bevaringsværdigt i kommuneplanen og åbnes for offentlighedens adgang. Byrådet må i givet fald tage stilling til, om kommunen vil overtage arealet eller indgå aftale med private lodsejere om naturpleje.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At landskabet er under stadig forandring, og der derfor løbende er behov for at revurdere bevaringsindsatsen.
- At bevaringen af geologiske landskabsværdier kan være et stort aktiv for et områdes udvikling med hensyn til turisme, bosætning og friluftsliv.
- At de geologiske bevaringsværdige landskaber overskrider kommunegrænser.

Kommunens planopgave

- Fastlægge retningslinier for beskyttelsen af overordnede geologiske bevaringsværdier.
- Udpege geologiske bevaringsværdier i kommunen, herunder værdifulde kystprofiler, geologiske landskabstræk, deres indbyrdes overgange og sammenhænge.
- Udpegningen kan tage udgangspunkt i de udpegede nationale geologiske interesseområder.

Eksempler på virkemidler

- Øge offentlighedens adgang til og information om områder med geologiske bevaringsværdier.
- Udarbejde naturplejeplaner, der sikrer, at de geologiske landskabstræk ikke sløres af beplantning eller tilgroning.
- Beskytte områderne gennem f.eks. lokalplanlægningen, eller tilladelser til landzone.
- Indarbejde geologiske hensyn og vilkår i forbindelse med VVM (miljøvurdering).

"GEOSITES"

Geologiske interesseområder viser dele af historien om det danske landskabs dannelse. Der er udpeget ca. 200 nationale "Geosites" i Danmark, dvs steder, der rummer storslåede fortællinger om landskabet.

Vandløb, søer og kystvande, samt grundvand

Kommunerne får fremover til opgave at fastlægge principper for anvendelsen af vandløb, søer og kystvande. Kommuneplanlægningen skal bidrage til at minimere miljøbelastningen af vandmiljøet i samarbejde med nabokommuner.

Et godt vandmiljø har betydning for erhvervsinteresser som f.eks. erhvervsfiskeri og for rekreative interesser som f.eks. badning, sejlads og fritidsfiskeri. Gennem kommuneplanens bestemmelser for f.eks. vandløb og søer kan kommunen bidrage til at fremme oplevelses- og

friluftsturisme i lokalområdet.

Kommunen skal udarbejde handleplaner på baggrund af statens vandplaner, som udarbejdes sideløbende med de nye kommuneplaner. Kommuneplanens retningslinier for vandløb, søer og kystvande vil derfor skulle fungere i samspil med kommunens handleplaner på vandområdet. Indtil statens vandplaner træder i kraft, skal kommunerne administrere efter retningslinierne i regionplan 2005 – både når det gælder anvendelse og vandkvalitet af vandløb, søer og kystvande.

WINDSURFING ELLER VINDMØLLER I VINDBY

I Yderup Kommune har byrådet besluttet at sætte fokus på turisme og bæredygtighed i kommuneplanlægningen.

En hjørnesten i kommunens turismepolitik er Vindby, der er et stort trækplaster for windsurfere i hele Nordeuropa på grund af de særlige vind- og vandforhold i området. Vindby og windsurfing har udviklet sig til et attraktivt og internationalt kendt varemærke og er en økonomisk gevinst for kommunen. Med de ca. 25.000 surfere, der hvert år besøger byen, er det med til brande egnen og udvikle turismen.

Havnen har i samarbejde med et energiselskab planer om at udbyg-

ge havnen og den eksisterende vindmøllepark på nogle af de kystnære arealer, der er mest eftertragtede til windsurfing. Projektet for havneudvidelsen og vindmølleparken passer fint sammen med Byrådets målsætninger om at fastholde havnen som et væsentligt aktiv for lokalsamfundet og at fremme bæredygtige energiformer.

Byrådet må prioritere den primære anvendelse af kystvandet ved Vindby i relation til erhvervs- og turismepolitikken. Byrådet skal beslutte, om der skal satses på havneudvidelse og vindmøllepark eller på et rekreativt windsurfingområde.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At der skal ske en afvejning mellem naturbeskyttelse, erhvervsmæssig eller rekreativ anvendelse af vandløb, søer og kystvande - og hensynet til natur og miljø.
- At retningslinierne for at anvende vandløb, søer og kystvande kan være med til at sikre erhvervs- og beskæftigelsesmuligheder i yderområder og landdistrikter.
- At de kommunale retningslinier skal spille sammen med målene for vandmiljøet i de statslige vandplaner. Derfor er tidlig dialog med statens miljøcentre en god idé.

- At kommuneplanen er en god anledning til at samarbejde med nabokommuner om input til statens vandplanlægning.

Kommunens planopgave

- Udforme retningslinier for anvendelsen af vandløb, søer og kystvande.
- Planlægningen skal ske på baggrund af tilstrækkelige undersøgelser af påvirkninger af miljø og natur.
- Retningslinier for anvendelsen koordineres med berørte kommuner og miljøcentre.

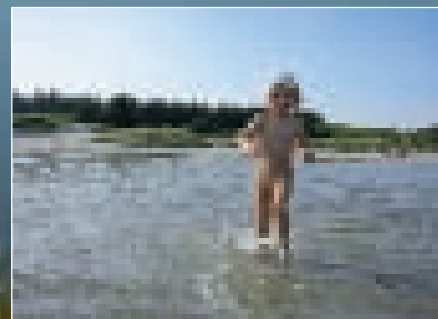
Eksempler på virkemidler

- Koordinere naturgenopretnings-, drifts- og plejeprojekter med turistorganisationer.
- Iværksætte naturgenopretningsprojekter i samarbejde med lokale foreninger.
- Inddrage vandmiljøhensyn og -vilkår indarbejdet i forbindelse med VVM (miljøvurdering) af virksomheder, der påvirker vandmiljøet.

STYRKE KVALITETEN

De kommunale handleplaner for vandløb, søer og kystvande spiller sammen med de statslige vandplaner, og skal medvirke til at styrke kvaliteten af vandmiljøet.

Kystnærhedszonen

Kommunerne skal fremover fastlægge retningslinier for, hvordan areaerne i kystnærhedszonen må anvendes. De danske kystlandskaber er en stor landskabelig og naturmæssig ressource, og udvikling i kystnærhedszonen kræver derfor ekstra grundig planlægning.

Hvert år tiltrækker de danske kyster mange tusinde danske og udenlandske turister, og kysterne er af stor økonomisk betydning for turist erhvervet.

Beskyttelsen af de danske kystlandskaber i den 3 km brede kystnærhedszone betyder ikke, at denne skal betragtes som en forbudszone.

Det er fremover en kommunal opgave at foretage en afvejning mellem beskyttelse af natur- og landskabsværdierne og benyttelsen af kystnærhedszonen til f.eks. beboelse, friluftsliv, turisme eller landbrug.

BYUDVIKLING I KYSTBY KOMMUNE

Kystby Kommune har i flere år oplevet en stor fraflytning, hvor især familier er flyttet fra kommunen, og byrådet ønsker nu at fremme bosætningen. Byrådet foreslår i planstrategien at udlægge et område til attraktive udsigtsboliger i naturlig forlængelse af kommunens største by, der ligger i kystnærhedszonen.

Området har en storslået udsigt over by, havn, hav og marklandskaber. Byrådet håber det kan tiltrække købestærke borgere i den erhvervsaktive alder.

En række borgere og foreninger protesterer imod forslaget, da de

mener at boligområdet vil skæmme kystlandskabet. Forvaltningen belyser byudviklingsmuligheder andre steder i kommunen, men den valgte lokalisering af boligområdet synes også mest hensigtsmæssig ud fra hensynet til udnyttelsen af vejnettet og skolekapaciteten.

Byrådet må beslutte om arealet skal indgå i kommuneplanen til boligudbygning. Som grundlag for beslutningen beder byrådet i første omgang forvaltningen om at frembringe en skitse og en visualisering af et muligt boligbyggeri i området.

"fiktivt eksempel"

Det er vigtigt at huske ...

- At planlægning i kystnærhedszonen med fordel kan spille sammen med lokale politikker for f.eks. natur, landskab, friluft aktiviteter, bosætning og turisme.
- At ferie og fritidsanlæg hænger sammen med de samlede turistpolitiske overvejelser.
- At kystområderne ikke afgrænses af kommunegrænser. Det skaber behov for kommunalt samarbejde om planlægningen i kystområderne.
- At beliggenhed i kystlandskab giver byen særlig identitet.

Kommunens planopgave

- Redegøre for den forventede udvikling i kystnærhedszonen samt varetagelsen mellem arealernes udvikling og beskyttelsesinteresserne.
- Formulere mål for kystområdernes anvendelse og beskyttelse.
- Fastlægge retningslinier for arealanvendelsen i kystnærhedszonen eksempelvis med hensyn til afgrænsning af:
 - større ubebyggede kystlandskaber
 - særligt sårbare eller markante landskabs-træk
 - områder af betydning for friluftslivet
 - områder til større tekniske anlæg

- områder til ferie- og fritidsformål
- områder der kan udlægges til byzone
- Sikre og udbygge offentlighedens adgang til kysterne.

Eksempler på virkemidler

- Samarbejde med nabokommunerne om turistpolitiske tiltag.
- Vurdere alternative lokaliseringer uden for kystnærhedszonen.
- Visualiseringer.
- Fokus på kysthensyn og -vilkår i forbindelse med lokalplanlægning, landzonesager og VVM (miljøvurdering).

DANSK IDENTITET OG KULTUR

Kystområderne i Danmark udgør store landskabelige helheder, der har stor betydning for dansk identitet og kultur. Udvikling i kystnærhedszonen kræver derfor ekstra grundig planlægning for at sikre en høj kvalitet i udviklingen, og at de danske kystlandskaber beskyttes.

